

บทความวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือ
ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ

โดย

นางสาวทศรีญา ทรงเผ่า

รหัสนักศึกษา 05520483

เสนอ

อาจารย์มนทรัตม์ พิทักษ์

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

ชื่องานวิจัย การศึกษาสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงา เกาหลีเหนือ

ผู้นำเสนอ นางสาวทัศนีย์ ทรวงเผ่า

อาจารย์ที่ปรึกษา อ.มนตร์ตมภ์ พิทักษ์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือ รวมไปถึงถึงวิเคราะห์ความแตกต่างของวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือที่อพยพมาประเทศเกาหลีใต้ ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมใต้เงาเกาหลีเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ลัทธิจูเซ่ ที่เป็นพื้นฐานในการปกครองประเทศเกาหลีเหนือมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวเกาหลีเหนือทุกด้าน และการที่ตัวละครอพยพมาประเทศเกาหลีใต้นั้นทำให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

คำสำคัญ

เกาหลีเหนือ ลัทธิจูเซ่ อินมินบัน สภาพสังคม วิถีชีวิต

บทนำ

ลัทธิคอมมิวนิสต์ คือระบอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองสังคมและการเคลื่อนไหวทางการเมือง ภายใต้ข้อกำหนดของความเป็นเจ้าของร่วมกัน และการมีรายได้ที่ขึ้นอยู่กับการผลิต การเคลื่อนไหวทางการเมืองระบอบคอมมิวนิสต์มุ่งให้ประชาชนทุกคนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ระบอบคอมมิวนิสต์ถือว่าเป็นระบอบมหาอำนาจของการเมืองโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

“สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี” หรือ “เกาหลีเหนือ” เป็นประเทศคอมมิวนิสต์ปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ตามแนวทางของอดีตสหภาพโซเวียต ระบบการเมืองของเกาหลีเหนือตั้งอยู่บนพื้นฐานของลัทธิจูเซ่ ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือเอกราชทางการเมืองอย่างแท้จริง การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ และการป้องกันประเทศด้วยตนเอง เกาหลีเหนือมีการปกครองระบบพรรคเดียวมาโดยตลอด ได้แก่ พรรคคนงานเกาหลี (Workers Party of Korea) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทและอิทธิพลสูงสุดในทางการเมือง คอยควบคุมหน่วยงานของรัฐบาลในการบริหารประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญปกครองประเทศของเกาหลีเหนือบัญญัติไว้

เกาหลีเหนือเป็นประเทศที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ปิดประเทศไม่ติดต่อกับประเทศอื่นๆ ในโลกนอกจากรัสเซียและสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งเกาหลีเหนือนับถือเป็นประเทศพี่น้อง เกาหลี

เหนือปิดข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และยังมีกลไกในการตัดแปลงข่าวเหล่านั้นก่อนนำไปเผยแพร่ให้ประชาชนในประเทศ อะไรก็ตามที่เป็นแง่บวกในระบอบทุนนิยมโดยเฉพาะเกาหลีใต้ จะต้องถูกบิดเบือน แต่ถ้าเป็นการประท้วง ความวิบัติ การจลาจล ในประเทศอื่นๆ จะได้รับการประโคมข่าว นักข่าวเกาหลีเหนือคนหนึ่งเคยกล่าวไว้ว่า “เขาเขียนข่าวเล่าความคิดของเศรษฐกิจในเกาหลีเหนือ โดยมักจะเติมข้อมูลดีๆ ลงในข้อเท็จจริง พยายามไม่ให้ดูเกินจริง แต่เมื่องานเขียนข่าวนั้นผ่านไปยังมีมือของหัวหน้าของเขาในกรุงเปียงยางแล้ว ความจริงก็แทบไม่เหลือ กลายเป็นความรุ่งโรจน์ของเศรษฐกิจเกาหลีเหนือที่นั่นเสกสรรปั้นแต่งขึ้นทั้งสิ้น ” (บาร์บารา เดมิก. ม.ป.ป. : 91)

จุดมุ่งหมายของประธานาธิบดีคิมอิลซ็องไม่เพียงแค่สร้างประเทศใหม่เท่านั้น แต่เขาต้องการสร้างประชาชนที่ดีกว่า การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น เขาได้สร้างลัทธิขึ้นมาใหม่ คือ จูเซ ซึ่งแปลว่า “การพึ่งพาตัวเอง” และยังเป็นการบอกกับประชาชนว่า มนุษย์ไม่ใช่พระเจ้า มนุษย์เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของตัวเอง และนั่นทำให้เกาหลีเหนือไม่จำเป็นต้องพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้านที่มีอำนาจมากกว่าอย่างจีน ญี่ปุ่นหรือรัสเซีย และยังสามารถยืนอยู่บนขาของตนเองในการป้องกันประเทศ ลัทธิจูเซได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการในเดือนเมษายน ค.ศ. 1974 ตามแนวทางของรัฐบาล ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในประเทศ มุ่งมั่นเลี้ยงตัวเองและมุ่งมั่นปกป้องประเทศด้วยพลังอำนาจของตัวเอง ลัทธิจูเซนำให้เกาหลีเหนือเป็นสังคมนิยม สร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อให้ชาติมีความเป็นปึกแผ่น อย่างไรก็ตามชาวเกาหลีเหนือไม่สามารถมีชีวิตที่เป็นของตัวเองอย่างแท้จริง ชาวเกาหลีเหนือไม่สามารถใช้เงินซื้อสิ่งของต่างๆ ได้โดยเสรี เพราะในทางทฤษฎีทุกๆ สิ่งที่พวกเขาต้องการ รัฐบาลจะจัดหามาให้นามของคิมอิลซ็องผู้เมตตา พวกเขาจะได้รับเสื้อผ้าปีละสองชุด ถ้าต้องการซื้อสิ่งของเช่น นาฬิกาข้อมือหรือเครื่องบันทึกเสียง ต้องขออนุญาตหน่วยงานของตัวเองเสียก่อน แม้ว่าจะมีเงินก็ไม่สามารถตัดสินใจใช้จ่ายเงินได้อย่างอิสระ ความสำเร็จสูงสุดของระบบการปกครองของรัฐบาลเกาหลีเหนือคือ การแจกจ่ายอาหาร คิมอิลซ็องให้สัญญากับชาวเกาหลีเหนือว่า พวกเขาจะมีข้าวและเนื้อต้มกินทุกวัน คนงานในเมืองใช้แรงงานจะได้รับรัฐฟีดเกียร์รายกรัมต่อวัน ส่วนคนงานที่ทำงานในโรงงานธรรมดาจะได้รับรัฐฟีดเจ็คร้อยกรัมต่อวัน นอกจากนี้ยังมีน้ำมัน ซอสพริก ซอสถั่วเหลืองแจกจ่ายอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นในโอกาสพิเศษ เช่นวันหยุดราชการ หรือ วันครบรอบวันเกิดของคนในตระกูลคิม อาจมีการแจกจ่ายเนื้อหมูหรือปลาแห้งด้วย แต่สิ่งที่ประชาชนชอบมากที่สุดคือกะหล่ำปลี ซึ่งจะได้รับในช่วงฤดูใบไม้ร่วงเพื่อทำกิมจิเก็บไว้กินในช่วงฤดูหนาว อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปีค.ศ. 1989 เป็นต้นมาสัดส่วนรัฐฟีดหรืออาหารต่างๆ ที่ประชาชนเคยได้รับกลับลดลงเรื่อยๆ จนหายไป รัฐบาลเกาหลีเหนือให้คำอธิบายที่ไม่กระจ่าง และได้กล่าวเอาไว้ว่า จะต้องเก็บตุนอาหารไว้เพื่อเลี้ยงชาวเกาหลีใต้ผู้หิวโหยเป็นจำนวนมากในวันรวม

ชาติกันอีกครั้ง อีกทั้งยังถือโอกาสเบี่ยงประเด็นและเลี่ยงความรับผิดชอบโดยกล่าวพาดพิงประเทศสหรัฐอเมริกาว่า “สหรัฐอเมริกาไม่คำสั่งให้ปิดล้อมเกาหลีเหนือ เพื่อไม่ให้อาหารถูกส่งเข้ามาได้”

เทคโนโลยีในเกาหลีเหนือที่นั่นยังคงล้าหลังอยู่เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตาม ชาวเกาหลีเหนือมีชีวิตที่ไม่ต้องฟุ่มเฟือยด้วยทุนนิยมจากต่างชาติ นอกจากนี้เกาหลีเหนือไม่มีขอตาน ด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ ประชาชนชาวเกาหลีเหนือทุกคนมีฐานะทางสังคมที่เท่าเทียมกัน ทุกคนมีบ้านอาศัย เพราะเป็นบ้านที่รัฐบาลจัดหาให้ ประเทศเกาหลีเหนือไม่มีโจรสลัด เนื่องจากเกาหลีเหนือมีกฎหมายที่เข้มงวดและรุนแรง ดังนั้นจึงไม่มีใครกล้ากระทำความผิด เกาหลีเหนือเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญทางด้านทหารมากที่สุด ผู้หญิงชาวเกาหลีเหนือสามารถเป็นทหารได้ ทั้งนี้ผู้หญิงชาวเกาหลีเหนือมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย รัฐบาลเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพราะเกาหลีเหนือยังขาดแคลนแรงงาน จึงต้องการแรงงานเพื่อเพิ่มผลผลิตแข่งขันกับเกาหลีใต้ การแต่งงานส่วนใหญ่เกิดจากการจับคู่ นอกจากนี้ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในเกาหลีเหนือที่นั่น คู่รักไม่สามารถแสดงความรักในที่สาธารณะ แม้แต่การจับมือก็ถือว่าเป็นเรื่องอนาจาร ห้ามมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน จึงไม่มีนักเรียนตั้งครุภักก่อนแต่งงาน ในเกาหลีเหนือไม่มีโรงแรมหรูเหมือนในเกาหลีใต้ในเรื่องของการเดินทางนั้น หากชาวเกาหลีเหนือต้องการเดินทางจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมิใบอนุญาตการเดินทาง เพื่อที่จะระบุได้ว่า ผู้เดินทางจะเดินทางไปยังสถานที่ใด และเพื่อไปทำอะไร หากใครไม่มีใบอนุญาตระหว่างการเดินทางถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองหลวงอย่างกรุงเปียงยาง ซึ่งเป็นเมืองที่ไม่ได้อนุญาตให้ใครก็ได้เข้ามาอาศัยหรือแม้แต่จะเข้ามาเที่ยวชม หากแต่ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้วเพื่อเป็นหน้าตาทางสังคมของเกาหลีเหนือ เกาหลีเหนือพยายามสร้างภาพลักษณ์ให้ดูดีในสายตาของประชาชนในประเทศ เกาหลีเหนือปิดบังประชาชนเรื่องการรับรู้โลกภายนอกมาโดยตลอด

เนื่องจากเกาหลีเหนือเป็นประเทศปิดดั่งที่กล่าวข้างต้น คนภายนอกจึงมีโอกาสรับรู้เรื่องราวภายในประเทศเกาหลีเหนือน้อยมาก รวมทั้งงานเขียนทางด้านวรรณกรรมที่เกี่ยวกับประเทศเกาหลีเหนือก็มีจำนวนน้อยตามไปด้วย เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลของประเทศเกาหลีเหนือเพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานวรรณกรรมทำได้ยากจำกัด เรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ เป็นหนึ่งในวรรณกรรมจำนวนน้อยนั้นที่ได้รับรางวัล BBC Samuel Johnson Prize 2010 ซึ่งผู้เขียน บาร์บารา เดมิก เขียนขึ้นมาจากการสัมภาษณ์ชาวเกาหลีเหนือและจากประสบการณ์ตรง เพื่อเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆที่ผู้เขียนประสบ มีเนื้อหาลึกลับที่น่าสนใจ อีกทั้งยังให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศเกาหลีเหนือ ผู้เขียนใช้ภาษาที่เรียบง่ายและชัดเจนในการเขียน เนื่องจากประเทศเกาหลีเหนือ เป็นประเทศที่มีความลึกลับซับซ้อน มีระบบ

สังคมและการปกครอง ที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิเซ่ หล่อหลอมให้ชาวเกาหลีเหนือมีความเป็นสังคม นิยมที่เหนียวแน่น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพสังคมและวิถีชีวิตของชาวเกาหลีเหนือ ที่สะท้อนผ่าน วรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือภายใต้ลัทธิคอมมิวนิสต์บนพื้นฐานลัทธิเซ่ (ลัทธิที่มีแนวคิดเน้นการพึ่งพาตนเอง) ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพสังคมและวิถีชีวิตของตัวละครตั้งแต่สมัยที่อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีกับภายหลังที่ลี้ภัยมายังประเทศสาธารณรัฐเกาหลีที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเฉพาะสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือ ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ ศึกษาบทบาทของลัทธิเซ่ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคมและระบอบการปกครองของประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีและประเทศสาธารณรัฐเกาหลี
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นวนิยายแนวเดียวกับวรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ
3. ศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงา เกาหลีเหนือ
4. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบของบทความวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมใต้เงาเกาหลีเหนือ ทำให้ทราบความแตกต่าง ระหว่างสภาพสังคมและวิถีชีวิตของตัวละครที่เป็นชาวเกาหลีเหนือในช่วงที่อาศัย อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีกับในช่วงที่อาศัยอยู่ในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมเกาหลี มีดังนี้

ดำรง ฐานดี (2536) เขียนเรื่อง “สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี เรื่องการเมืองเกาหลี” กล่าวถึง ประวัติศาสตร์ของสังคมบนคาบสมุทรเกาหลี การเมืองของเกาหลีเหนือ ให้ข้อมูลพื้นฐานของคาบสมุทร เกาหลีอย่างดี มีเนื้อหาครอบคลุม ตรงกับความต้องการที่จะศึกษา มีข้อมูลอุดมการณ์ทางการเมือง บทบาท ของลัทธิจูเซ่ หรือแนวการปฏิบัติการของรัฐบาล จนเป็นที่กล่าวขานกันว่าลัทธิจูเซ่ เป็นลัทธิคิม อิลซุง ที่ ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในประเทศ กำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินชีวิต เน้น การยืนด้วยลำแข้งของตนเอง คือการไม่พึ่งพาชาติอื่นใด นอกจากนี้ยังมีข้อมูลประวัติศาสตร์ของเกาหลีเหนือ รวมไปถึงประวัติศาสตร์เกาหลีเหนือสมัยใหม่ มีข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมเกาหลีเหนือ อีกทั้งยังมี ข้อมูลที่แสดงถึงสาเหตุของความอดอยากภายในประเทศเกาหลีเหนือ นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ประเทศเกาหลีใต้ การเมืองของเกาหลีใต้ ระบบการเมืองการปกครองของเกาหลีใต้ พฤติกรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศนานาชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ของเกาหลีเหนือและประเทศเกาหลีใต้ รวมไปถึงการเมืองเกาหลี ปีค.ศ. 2002 - 2003 และบทสรุป

บุญรัตน์ อภิชาติ ไตรสรณ์, สุดา มั่งมีดี และอุไรวรรณ นอร์มา (2555) เขียนเรื่อง “ผ่าบัลลังก์ จักรพรรดิโสมแดง” กล่าวถึง ตระกูลคิม ผู้ครองบัลลังก์ปกครองประเทศเกาหลีเหนือจนถึงทายาทรุ่นที่สาม แนวโน้มของประเทศเกาหลีเหนือโดยผู้นำคนใหม่ คิมจองอึน มีการวิพากษ์วิจารณ์ รวมไปถึงความคิดเห็น จากนักวิชาการไทย และยังมีข้อมูลจริงเกี่ยวกับประเทศเกาหลีเหนือ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีก หลายประเด็น เช่น ภัยแล้งและความอดอยากของชาวเกาหลีเหนือ ประเทศเกาหลีเหนือนั้นยึดมั่นในหลัก ของจูเซ่ ไม่ยอมเปิดรับความช่วยเหลือจากประเทศใด จึงทำให้ระบบเศรษฐกิจที่ตกต่ำอยู่แล้ว ทวีคูณขึ้นไป อีก เพราะไม่ยอมเปลี่ยนแปลงตัวเองไปตามกระแสโลก และยังมีเรื่องนิวเคลียร์ซึ่งเป็นไฟต์รองไบสำคัญ กับสหรัฐอเมริกา ระเบิดนิวเคลียร์เปรียบเสมือนมรดกอันทรงคุณค่าที่คิมจองอิล ได้สืบทอดมาจากคิมอิลซุงผู้ เป็นพ่อยาวนานมาถึง 37 ปี นั่นคือสิ่งที่ทำให้ประเทศเกาหลีเหนือยังยืนหยัดได้อย่างมั่นคงท่ามกลาง มหาอำนาจโลก ถึงแม้จะถูกประเทศต่างๆรุมประณามและคว่ำบาตรแต่ก็ไม่มีใครกล้าเข้าไปจัดการประเทศ เกาหลีเหนืออย่างเป็นทางการ

ภทิรี ภทธร โสภสกุล (2551) เขียนเรื่อง “การรวมเกาหลีในยุคหลังสงครามเย็น” กล่าวถึง ภาพรวมของพัฒนาการการรวมเกาหลีในหลังยุคสงครามเย็น ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการรวมประเทศของเกาหลี ซึ่งการแบ่งแยกของเกาหลีเป็นผลมาจากการขัดแย้งกันทางอุดมการณ์ทางการเมือง ในสารนิพนธ์เล่มนี้ยังกล่าวถึง ทฤษฎีการพึ่งพาตนเอง “จูเซ” เป็นต้น

กวอดล ทรงประเสริฐ (2521) เขียนเรื่อง “ประวัติศาสตร์เกาหลีใหม่” กล่าวถึง ประวัติศาสตร์บนคาบสมุทรเกาหลี มีข้อมูลเกี่ยวกับประเทศเกาหลีเหนือ โดยเน้นการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เนื้อหาพูดถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และโครงสร้างทางการเมือง โดยมีอำนาจเด็ดขาดของคิมอิลซุง และความคิดทางการเมือง ที่คิมอิลซุงสามารถสร้างฐานะตนเองให้เป็นผู้นำอันยิ่งใหญ่ อำนาจสูงสุดอยู่ที่ คิม อิลซุงเพียงผู้เดียว และยังพูดถึงความสำคัญทางการเมืองการทหารอีกด้วย

อังคิรส์ เจริญราษฎร์ (2523) เขียนเรื่อง “เขื่อนแผ่นดิน โสมแดง” กล่าวถึง ประเทศเกาหลีเหนือใน รูปแบบของหนังสือสารคดี ที่ผู้เขียนมีโอกาสได้ไปประเทศเกาหลีเหนือในฐานะนักหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ในเล่มนี้อังคิรส์ได้เขียนเรื่องราวที่เขาได้ประสบมาในฐานะนักข่าว ทั้งระบบสังคมวัฒนธรรม และที่สำคัญคือเรื่องทางการเมือง โดยมีแนวความคิด จูเซ ซึ่งให้คำนิยามไว้ว่า “ผู้กระทำ ปฏิวัติ และปฏิสังขรณ์ คือ มวลชน คือ พลังแห่งการเคลื่อนไหวในการปฏิวัติ” หรืออีกนัยหนึ่งคือ “บุคคล คือผู้รับผิดชอบต่อโชคเคราะห์ของตนเอง รวมทั้งสามารถจัดโชคเคราะห์ของตนเองด้วยตนเอง”

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทราบแนวทางการวิเคราะห์รูปแบบของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ระบบสังคม วัฒนธรรมและการปกครองของรัฐบาลเกาหลีเหนือ จากผลงานของ ดำรง ฐานดี (2546) เรื่องบทบาทของลัทธิจูเซ ที่ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1974 เพื่อให้เป็นพื้นฐานของพรรคกรรมกรเกาหลีและเป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลเกาหลีเหนือ ซึ่งลัทธิจูเซเป็นอุดมการณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ จูเซเป็นการกำหนดทิศทางและแนวการดำเนินกิจกรรมในการดำรงชีวิตและการบริหารประเทศ ทำให้สังคมหลุดพ้นจากโครงสร้างทางชนชั้น การปฏิบัติตามแนวทางของลัทธิจูเซเป็นการสร้างความภาคภูมิใจในชาติและเป็นศูนย์รวมพลังความเข้มแข็งของเกาหลีเหนือที่มีคิมอิลซุงและพรรคกรรมกรเป็นศูนย์กลาง จูเซ หมายถึงการยืนอยู่บนลำแข้งของตนเอง โดยปฏิเสธการพึ่งพาชาติอื่นใด ซึ่งมีข้อมูลสอดคล้องกับผลงานของอังคิรส์ เจริญราษฎร์ (2523) และ ภทิรี ภทธร โสภสกุล (2551) ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลัทธิจูเซ เช่นเดียวกัน

ในงานเขียนของ บุญรัตน์ อภิชาติ ไตรสรณ์, สุดา มั่งมีดี และอุไรวรรณ นอร์มา (2555) มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตระกูลคิม ซึ่งกล่าวถึงผู้นำของเกาหลีเหนือทั้งสามสมัย โดยมีความสอดคล้องกับ ดำรง ฐานดี (2536) ที่กล่าวถึงตระกูลคิมเช่นกัน แต่เน้นในเรื่องของ คิมจองอิล ที่กล่าวถึงประวัติ ความเป็นมา ก่อนที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ เป็นผู้นำของเกาหลีเหนือ และบทบาททางสังคมของคิมจองอิล นอกจากนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความอดอยากของเกาหลีเหนือที่มีมาต่อเนื่องหลายปี เกาหลีเหนือได้ประสบกับอุทกภัยที่ร้ายแรงที่สุดถึงสามปีติดต่อกัน อุทกภัยนั้นได้สร้างความเสียหายต่อการผลิตข้าว ทำให้คนเกาหลีต้องจำกัดการบริโภคข้าว จนประชาชนชาวเกาหลีเหนือต้องอดมื้อกินมื้อ เกาหลีเหนือมีกองกำลังทหารที่ใหญ่มากที่สุดประเทศหนึ่งของโลก และรัฐบาลก็ได้ทุ่มงบประมาณมหาศาลให้กับการทหารในการป้องกันประเทศ และการสร้างและสะสมอาวุธร้ายแรงมากมาย เช่นเดียวกับ ภูวคัล ทรงประเสริฐ (2521) ที่กล่าวถึงความสำคัญของระบบทหารเช่นกัน

ผลการวิจัย

1) การศึกษาสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนเกาหลีเหนือภายใต้ลัทธิคอมมิวนิสต์บนพื้นฐานลัทธิจูเซ่

วรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมของประเทศเกาหลีเหนือ โดยเริ่มตั้งแต่ภายหลังคาบสมุทรเกาหลีถูกแบ่งเป็นสองประเทศ มีประเด็นสำคัญดังนี้

- 1.1 ระบอบการปกครองและลัทธิจูเซ่
- 1.2 ระบบชนชั้นวรรณะ
- 1.3 การปลูกฝังลัทธิบูชาคิมอิลของผ่านระบบการศึกษา
- 1.4 อาหาร สวัสดิการและข้อจำกัดในการใช้จ่าย
- 1.5 อินมินบัน สายลับเพื่อนบ้าน

1.1 ระบอบการปกครองและลัทธิจูเซ่

จากการพิจารณาวรรณกรรมใต้เงาเกาหลีเหนือและศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประเทศเกาหลีเหนือ ทำให้ทราบว่า ประเทศเกาหลีเหนือมีระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นขบวนการปฏิวัติ เพื่อความเป็นระเบียบและปราศจากชนชั้น ประชากรทุกคนมีความเป็นอยู่ มีฐานะที่เท่าเทียมกัน ประเทศเกาหลี

เหนือปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ที่มีประธานาธิบดีคิมอิลซ็องเป็นประมุข โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ลัทธิจูเซ่ ที่มีนโยบายการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง และปกป้องประเทศด้วยตนเอง

การเมืองและเศรษฐกิจซึ่งมุ่งสถาปนาระเบียบสังคม มีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม รัฐบาลของประเทศเจริญตามอุดมการณ์จูเซ่ (Juche) ว่าด้วยการพึ่งพาตนเอง พัฒนาโดยประธานาธิบดีของประเทศ คิมอิลซ็อง ที่ต้องการสร้างชาติโดยให้ทุกคนมีสิทธิ์ดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียมกันในทุกด้าน และทำให้ทุกคนเข้าถึงทรัพยากรของประเทศได้เท่ากัน และมีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่เกิดขึ้นจากความคิดของผู้นำประเทศที่ต้องการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางของประเทศ โดยที่รัฐบาลต้องรวบรวมทรัพย์สินส่วนใหญ่ของประเทศไว้ที่เดียวแล้วเป็นฝ่ายแจกจ่ายให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและความไม่เท่าเทียมกัน ระบบสังคมนิยมต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเป็นไปอย่างยุติธรรม โดยไม่ต้องมีระบบเงินเข้ามาสร้างความขัดแย้งให้กับประชาชน ทุกคนร่วมมือช่วยกันทำงานเพื่อสร้างผลผลิตส่วนรวม และได้รับสวัสดิการจากรัฐบาล

ประเทศเกาหลีเหนืออยู่ในระบบสังคมนิยมแบบบังคับ ซึ่งหมายความว่า รัฐบาลเป็นฝ่ายควบคุมกิจการในประเทศทั้งหมด ประชาชนไม่มีอิสระในการประกอบอาชีพ การเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวหรือก่อตั้งบริษัทเอกชนใดๆทั้งสิ้น

อุดมการณ์ทางการเมือง : ลัทธิจูเซ่

จูเซ่ คือ แนวทางปฏิบัติของรัฐบาลเกาหลีเหนือ ถือว่าเป็นพื้นฐานของพรรคกรรมกรเกาหลี ลัทธิจูเซ่ เป็นอุดมการณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติและเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของคิมอิลซ็อง เพราะคิมอิลซ็องเป็นผู้สร้างลัทธิจูเซ่ขึ้นมา ประชาชนทุกคนในประเทศเกาหลีเหนือจำเป็นต้องปฏิบัติตามลัทธิจูเซ่โดยห้ามขัดขืน เนื้อหาสาระของจูเซ่เป็น การกำหนดทิศทาง การดำเนินชีวิต และใช้ในการบริหารประเทศ

อุดมมุ่งหมายของคิมอิลซ็อง ไม่ได้เพียงแค่สร้างประเทศใหม่ แต่เขาต้องการสร้างประชาชนที่ดีกว่าด้วย การเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น เขาได้สร้างระบบปรัชญาของเขาเองขึ้น คือ “จูเซ่” แปลว่า “การพึ่งตัวเอง” จูเซ่เกิดจากแนวความคิดของมาร์กซ์และเลนินที่เกี่ยวกับการดิ้นรนต่อสู้ระหว่างคนรวยและคนจน มันประกาศอย่างคล้ายคลึงกันว่า มนุษย์ไม่ใช่พระเจ้า เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตตนเอง(หน้า176)

จะเห็นได้ว่าการใช้ลัทธิจูเซในประเทศเกาหลีเหนือ เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในชาติและแสดงจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศเกาหลีเหนือเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชาติโดยมีคิมอิลซ็องและพรรคกรรมกรเกาหลีเป็นศูนย์กลาง คิมอิลซ็องได้กล่าวไว้ว่า “จูเซคือการยืนอยู่บนลำแข้งของตัวเอง โดยปฏิเสธการพึ่งพาชาติอื่นใด อุดมการณ์ของจูเซ มีเป้าหมายที่ทำให้ชาติเป็นอิสระ สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในเชิงเศรษฐกิจและมุ่งมั่นปกป้องประเทศด้วยพลังอำนาจของตนเอง” (ดำรงค์ ฐานดี. 2544. :141) นอกจากนี้จูเซยังเป็นการตัดขาดจากโลกภายนอก รัฐบาลเน้นการผลิตด้วยตัวเองและบริโภคกันเองภายในประเทศ ไม่ต้องการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าใดๆ และให้ความสำคัญกับการทหารเป็นอย่างมาก เพื่อป้องกันการรุกรานจากชาติอื่นๆ

จูเซเป็นเหมือนเครื่องมือทางจิตวิทยาที่ใช้ทำลายคู่แข่งทางการเมือง คิมอิลซ็องใช้ระบบนี้สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติเพื่อรักษาความเป็นผู้นำ ในช่วงแรกลัทธิจูเซได้รับอิทธิพลจากลัทธิมาร์กซ์ – เลนิน ในทางการเมือง แต่ต่อมาถูกปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับระบบสังคมนิยมเกาหลีเหนือให้มากที่สุดจึงกลายเป็นลัทธิจูเซที่สามารถนำมาปฏิบัติใช้ในสังคมนิยมเกาหลีเหนือได้อย่างแท้จริง คิมอิลซ็องพยายามพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง เนื่องจาก “ในช่วงต้นทศวรรษที่ 60 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และสหภาพโซเวียตเกิดความบาดหมางกัน ทำให้ประเทศเกาหลีเหนือจำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งให้กับสังคมของตัวเอง จึงเกิด สโลแกนเกี่ยวกับการเสียสละ การอดออม การฝึกกำลัง และเลือดรักชาติ ทำให้เกิดการกระตุ้น ความเชื่อมั่นและความภักดีต่อชาติ และประชาชนก็ตระหนักถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนต่อสังคม” (ดำรงค์ ฐานดี. 2544. :142)

ไม่มีแนวคิดใดมีบทบาทสำคัญเท่าลัทธิจูเซของคิมอิลซ็อง เพราะเป็นเพียงอุดมการณ์เดียวที่ คิมอิลซ็องยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อสังคม หน่วยงานต่างๆและรัฐบาลต่างยึดติดกับอุดมการณ์และเป้าหมายตามแนวความคิดของลัทธิจูเซ จึงทำให้ไม่มีที่ว่างให้กับแนวคิดอื่นนอกเหนือจากลัทธิจูเซ เพราะลัทธิจูเซมีความเป็นเอกภาพและเป็นลัทธิที่มีรากฐานที่มั่นคงเป็นอย่างมาก

1.2 ระบบชนชั้นวรรณะ

หากพิจารณาเนื้อหาในวรรณกรรมเรื่องไฉ่เงาเกาหลีเหนือแล้วจะพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นวรรณะ มีปรากฏให้เห็นอยู่หลายตอนด้วยกัน ถึงแม้ว่าจุดมุ่งหมายของคอมมิวนิสต์คือการสร้างสังคมให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ก็ยังพบประเด็นชนชั้นวรรณะดังนี้

ในอดีตชาวเกาหลีถูกผูกติดกับระบบชนชั้นวรรณะอย่างเข้มงวด เกือบจะทำ
อินเดียเลยก็ว่าได้ คนชั้นสูงจะสวมชุดสีขาว และสวมหมวกสีดำทรงสูงทำด้วย
ขนม้า ในขณะที่พวกเขาต้องห้อยป้ายไม้ไว้รอบคอ โครงสร้างชนวรรณะ
ดั้งเดิมได้รับอิทธิพลมาจากคำสอนของขงจื้อ (หน้า 51)

นอกจากนี้ความผิด หรือ ภูมิหลังอันแปดเปื้อน ถ้าเกิดมาอยู่ในชนชั้นวรรณะที่ต่ำสุดของเกาหลี เช่น
พ่อมด หมอผี หรือ นางบำเรอที่เรียกว่ากิแซง ซึ่งอยู่ในชั้นศัตรู จะไม่สามารถปรับเปลี่ยนชนชั้นวรรณะใดๆ
ได้ อาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งในการจัดระบบชนชั้นวรรณะทางสังคมเช่นกัน นักวิทยาศาสตร์ถือเป็นอาชีพที่
สำคัญอันดับต้นๆของประเทศ เพราะประเทศเกาหลีเหนือต้องการคนที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการ
พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ดังนั้นคนที่เรียนวิทยาศาสตร์ หรือได้รับทุนจากรัฐบาลเกาหลีเหนือ ก็จะได้รับดูแล
อย่างดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นปัญญาชน ส่วนอาชีพหมอก็สำคัญไม่แพ้กัน คนที่เป็นหมอก็ได้รับการยก
ย่องทางสังคม เป็นที่เคารพนับถือของประชาชน อาชีพทหารก็เป็นอาชีพที่มีเกียรติ ทั้งสามอาชีพนี้ ถือเป็น
อาชีพที่ประชาชนเกาหลีเหนือให้ความยกย่องมากที่สุด เป็นกลุ่มคนที่ได้รับเงินเดือนมากกว่าอาชีพอื่นๆ ใน
วรรณกรรมเรื่องไฉ่เงาเกาหลีเหนือนี้จะพบกับตัวละครที่ชื่อว่า ชาง โบ มีอาชีพเป็นผู้สื่อข่าว ซึ่งอาชีพผู้สื่อข่าว
ก็เป็นอีกอาชีพที่มีเกียรติอย่างยิ่งในประเทศเกาหลีเหนือ

ผู้สื่อข่าวถือเป็นกระบอกเสียงของระบอบคิมจองอิลที่เคยประกาศอย่างเป็นทางการเป็น
ทางการว่า “ผู้ที่เขียนตามเจตนารมณ์ของพรรคถือเป็นวีรบุรุษ” (หน้า 70)

แต่ถึงอย่างนั้นชางโบก็ไม่มีสิทธิอาศัยอยู่ในกรุงเปียงยาง เมืองที่รัฐบาลทุ่มเททำทุกอย่างเพื่อให้
แน่ใจว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเปียงยางมีภาพลักษณ์ที่สร้างความประทับใจและต้องมีอุดมการณ์ตามแบบ
พรรคด้วย อย่างไรก็ตามชางโบได้ถูกส่งไปอยู่ที่เมืองชงจิน ได้รับสิทธิพิเศษบางประการและอาศัยอยู่ใน
ละแวกที่ดีที่สุดในเมือง

เมื่อใดก็ตามที่ภูมิหลังแปรเปลี่ยน มันจะอยู่อย่างถาวร ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
สถานภาพของครอบครัว สืบทอดกันทางสายเลือด ตราบาปของพ่อก็คือตรา
บาปของลูก (หน้า 53)

ในกรณีที่ถ้าใครมีภูมิหลังที่แปรเปลี่ยนติดตัวมา หรือเกิดในชนชั้นวรรณะต่ำ ก็จะถูกจำกัดสิทธิต่างๆ
เช่น การสอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือในการทำงาน เพราะหน่วยงานต่างๆ จะตรวจสอบข้อมูลประวัติภูมิหลัง
อย่างละเอียด หรือแม้กระทั่งที่อยู่อาศัยก็จะถูกจัดสรรตามชนชั้นทางสังคม

ตามหลักความเสมอภาคในเกาหลีเหนือ บ้านและที่ดินถูกจัดสรรตามหลักของ
ชนชั้น เหมือนการลงลงทะเบียนแบ่งชนชั้นตามภูมิหลัง ย่านที่นำอยู่น้อยกว่าอยู่
ทางทิศใต้ของเมือง ใกล้เหมืองถ่านหินและเหมืองดินเหนียว ที่ซึ่งกรรมกรใน
เหมืองต้องอาศัยอยู่ในบ้านหีบเพลิงหลังเตี้ย สีปูนขาว ไกลออกไปทางทิศเหนือ
ทุกอย่างเริ่มโอ้อ่าหรรหามากขึ้น เมื่อถนนสายหลักวิ่งผ่านนาမ် ตึกรามสูงชัน
บางแห่งสูงกว่าสิบแปดชั้น ซึ่งเป็นความสูงที่ล้ำสมัยที่สุด ณ ตอนนั้น (หน้า 71)

1.3 การปลูกฝังลัทธิชาตินิยมของผ่านระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของประเทศเกาหลีเหนือเป็นระบบการศึกษาที่แตกต่างจากระบบการศึกษาของทุก
ประเทศในโลก เนื่องจากการศึกษาของประเทศเกาหลีเหนือเน้น ปร่าสอนแต่คุณงามความดีของคิมอิลซ็อง
และปลูกฝังลัทธิชาตินิยมของให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลว่าพวกเขาช่างโชคคิที่เกิดเป็นชาวเกาหลี
เหนือ มีคิมอิลซ็องเป็นผู้ปกครองประเทศ หนังสือแบบเรียนต่างๆสอดแทรกเรื่องสงคราม และศัตรูอย่าง
ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ตำราเรียนของนักเรียนเต็มไปด้วยเรื่องราวสะท้อนใจจากสงคราม

หลังจากปลูกฝังเรื่องอุดมการณ์บทเรียนจึงค่อยๆเข้าสู่วิชาทั่วไป แต่เรื่องของท่าน
ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ไม่เคยจากไปไกลจากใจของเด็กๆเลย ไม่ว่าจะเป็นวิชาคณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ การอ่าน คนตรี หรือศิลปะ เด็กๆจะถูกสอนให้เคารพท่านผู้นำและ
เกลียดชังศัตรู ตัวอย่างเช่น หนังสือคณิตศาสตร์ของเด็กเกรดหนึ่ง มีคำถาม
ดังต่อไปนี้ “เด็กชายแปดคนกับเด็กหญิงเก้าคนกำลังร้องเพลงสดุดีท่านคิมอิลซ็อง
ดังนั้นเด็กที่กำลังร้องเพลงอยู่มีทั้งหมดกี่คน?” (หน้า 185)

จะเห็นว่าถึงแม้จะเป็นแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ก็ยังมีคิมอิลของเข้ามาอยู่ในโจทย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คิมอิลของมีอิทธิพลต่อทุกสิ่งทุกอย่างในประเทศเกาหลี และประเทศเกาหลีเองก็ต้องการปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ ให้กับประชาชนทุกคน โดยทางที่ง่ายที่สุดคือปลูกฝังให้เยาวชนหัวใจเข้าออกเป็นคิมอิลของ และยังคงสอดแทรกความรู้สึกเกลียดชังศัตรูลงไปในบทเรียนต่างๆ ดังนี้

แบบเรียนการอ่านขั้นต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง

ชื่อกลอนว่า “เรากำลังจะไปไหน”

เราไปไหนกันมา เราไปป่าไม้ไผ่

เรากำลังจะไปไหน เรากำลังจะไปเนินเขาโน่น

แล้วเรากำลังจะทำอะไร เราจะไปฆ่าทหารญี่ปุ่น

แบบเรียนการสอนการอ่านขั้นต้น มีเรื่องเล่าของเด็กๆ ที่ถูกทรมาน ถูกแทงตายด้วยดาบปลายปืน ถูกเผาไฟ ราคคด้วยน้ำกรด หรือจับโยนในบ่อน้ำโดยพวกคนชั่ว ที่มักเป็นมิชชันนารีชาวคริสต์ ชาวญี่ปุ่น ไจ โจนด์ หรือไอพวกอเมริกันที่คิดครองโลก (หน้า 186)

1.4 อาหาร สวัสดิการและข้อจำกัดในการใช้จ่าย

รัฐบาลเกาหลีเหนือมีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม จึงทำให้รัฐบาลเป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่นภายในประเทศ และมีการแจกจ่ายให้ประชาชนในประเทศอย่างเท่าเทียม เช่น คนงานในเมืองที่ต้องใช้แรงงานหนักจะได้รับรัฐฟิชเป็นจำนวนมากที่สุด คนละประมาณเก้าร้อยกรัมต่อวัน ส่วนคนที่ทำงานในโรงงานธรรมดาหรือทำงานตามบริษัททั่วไปจะได้รับรัฐฟิชประมาณเจ็ดร้อยกรัมต่อวัน รัฐฟิชหลักๆ คือ ข้าว ข้าวโพด ข้าวบาร์เลย์ และแป้ง นอกจากนี้รัฐบาลยังจัดหาน้ำมัน ซอสพริก ซอสถั่วเหลืองแจกจ่ายอีกเช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้น ในวันหยุดราชการเช่น วันครบรอบวันเกิดของคนในตระกูลคิม ถือเป็นโอกาสพิเศษ ทำให้มีการแจกจ่ายเนื้อหมูหรือปลาแห้งให้แก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

รัฐบาลยังแจกจ่ายเงินเดือนให้ประชาชนทุกเดือน เงินเดือนข้าราชการแรกของเกาหลีเหนือ 100 วอน ประมาณ 30 บาทต่อเดือน เงินเดือนรัฐมนตรีของเกาหลีเหนือ 500 วอน ประมาณ 150 บาทต่อเดือน เงินเดือนที่สูงที่สุดของเกาหลีเหนือคือพวกทหาร ประมาณ 600-700 วอน หรือ 210 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้ที่น้อยที่สุดในโลกเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ

ทั้งนี้คิมอิลซ็องได้สร้างวัฒนธรรมที่ต่อต้านการบริโภคนิยม (Anti consumerism ระบอบที่ต่อต้านแนวคิดบริโภคนิยมที่ว่า ความสุขเกิดจากการได้บริโภคและมีสินทรัพย์ไว้ในครอบครอง) จึงทำให้ประชาชนเกาหลีเหนือไม่สนใจที่จะจับจ่ายใช้สอยมากนัก และไม่มีค่านิยมที่จะต้องซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เพราะทางรัฐบาลจะจัดของใช้ที่จำเป็นมาแจกให้แก่ประชาชน ดังนี้

ชาวเกาหลีเหนือไม่ควรซื้อของ เพราะในทางทฤษฎีทุกอย่างที่พวกเขาต้องการ รัฐบาลจะจัดหามาให้ในนามของคิมอิลซ็องผู้เมตตา กรุณา พวกเขาจะได้เสื้อผ้าปีละสองชุด หนึ่งชุดสำหรับฤดูร้อน และอีกหนึ่งชุดสำหรับฤดูหนาว เสื้อผ้าชุดใหม่จะแจกในที่ทำงานหรือที่โรงเรียน และบ่อยครั้งจะแจกในวันครบรอบวันเกิดของคิมอิลซ็อง เพื่อสนับสนุนภาพลักษณ์ของเขาว่า เป็นต้นตอของทุกสิ่งที่ดีงามทุกอย่างอย่างเป็นไปตามมาตรฐาน รองเท้าทำจากพลาสติกหรือผ้าใบเท่านั้น (หน้า 101-102)

นอกจากนี้ประชาชนชาวเกาหลีเหนือไม่มีอิสระในการจับจ่ายซื้อสินค้าได้ตามที่ต้องการในกรณีที่ต้องการซื้อของชิ้นสำคัญต้องมีการขออนุญาตก่อน

ในเกาหลีเหนือมีร้านอาหาร ร้านเครื่องเขียน ร้านเสื้อผ้า แต่การต่อแถวยาวเหยียดอย่างในสหภาพโซเวียตไม่ค่อยมีให้เห็น ถ้าอยากซื้อของชิ้นสำคัญ เช่น นาฬิกา ข้อมือสักเรือนหรือแท็บเล็ตสักเครื่อง ต้องขออนุญาตจากหน่วยงานของตัวเองเสียก่อน ใช่ว่ามีเงินแล้วจะซื้ออะไรก็ได้ (หน้า 103)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลเกาหลีเหนือจะแจกจ่ายเงินเดือนให้เป็นจำนวนน้อย แต่ประชาชนชาวเกาหลีเหนือก็ได้รับสวัสดิการเพิ่มขึ้นเป็นการทดแทน เช่น การเข้ารักษาพยาบาลหรือการเข้ารับการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

แม้จะขาดแคลนหลายสิ่งหลายอย่าง แต่ระบบรักษาพยาบาลของเกาหลีเหนือให้บริการแก่สาธารณชนดีกว่าในช่วงยุคก่อนคอมมิวนิสต์ สิทธิของการ “ได้รับการรักษาพยาบาล โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น เพื่อยกระดับสุขภาพของแรงงาน” ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญของเกาหลีเหนือ

นอกจากการบริโภคอาหาร ประชาชนชาวเกาหลีเหนือยังถูกจำกัดสิทธิ์ในการบริโภคข่าวสาร รัฐบาลเกาหลีเหนือจะแปลงสัญญาณโทรทัศน์ให้สามารถดูได้เพียงแค่ช่องของรัฐบาลเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการรับรู้ข่าวสารจากโลกภายนอก

เมื่อมีห้องเป็นของตัวเองจนชางนำเงินก้อนสุดท้ายที่ได้จากปู่ไปซื้อโทรทัศน์โซนี่ เขาจดทะเบียนโทรทัศน์กับสำนักงานตรวจสอบคลื่นไฟฟ้า ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เนื่องจากเกาหลีเหนือไม่สามารถผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้ได้อีกต่อไป โทรทัศน์ที่นำเข้าจะต้องถูกแปลงให้รับได้เฉพาะช่องสัญญาณของรัฐบาลเท่านั้น และปุ่มกดต้องถูกทำให้ใช้การไม่ได้ เครื่องใช้ไฟฟ้าพิกลพิการของชาวเกาหลีเหนือป้องกันพวกเขาไม่ให้รับข้อมูลข่าวสารใดๆจากโลกภายนอก(หน้า282)

1.5 อินมินบัน : สายลับเพื่อนบ้าน

นอกจากระบบสังคมที่มีความกดดัน และกฎระเบียบที่คอยควบคุมให้ประชาชนชาวเกาหลีเหนือไม่สามารถทำอะไรนอกเหนือจากที่รัฐบาลวางไว้แล้ว ประชาชนชาวเกาหลีเหนือเองก็ไม่อาจรู้ได้ว่า เพื่อนบ้านหรือเพื่อนที่ทำงานนั้น ใครกันที่เป็นเพื่อนจริงๆหรือเปล่า หรือเป็นเพียงคนที่รัฐบาลส่งมาเพื่อสืบข้อมูลทางความคิดของประชาชนเกาหลีเหนือ โดยไม่มีใครรู้ได้ว่า ใครจะได้รับหน้าที่นั้น หน้าที่ๆเรียกว่า อินมินบัน คนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่นี้ จะต้องหลอกถามความคิดเห็น ความรู้สึกของชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้าน และคอยส่งข่าวข้อมูลเหล่านั้นให้กับรัฐบาลอีกที หากมีใครพูดอะไรที่ไม่เข้าหูอินมินบัน หรือไม่เข้าหูรัฐบาล คนนั้นอาจจะถูกจับตัวไปยังค่ายกักกันหรือค่ายแรงงานได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำหรือคำพูด

มีริน ไม่เคยบอกเขาเลยว่าครอบครัวของเธอกำลังวางแผนหลบหนี ใ้ว่าเธอจะไม่เชื่อใจเขา แต่ในเกาหลีเหนือไม่มีคำว่าระวังจนเกินเหตุ ถ้าเขาผลอบอกคนอื่น และคนอื่น ๆ นั้น ไปบอกคนอื่นอีก... ใครจะรู้ได้ สายลับมีอยู่ทุกหนแห่ง เพื่อนบ้าน แอบฟ้องเพื่อนบ้าน เพื่อนฟ้องเพื่อน และแม้แต่คนรักก็ฟ้องเรื่องของตัวเองกันและกัน ถ้าใครเป็นตำรวจนอกเครื่องแบบสืบทราบแผนการหลบหนี ทั้งครอบครัวจะถูกส่งไปยังค่ายแรงงาน (หน้า27)

2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพสังคมและวิถีชีวิตของตัวละครตั้งแต่สมัยที่อาศัยอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีกับภายหลังที่ลี้ภัยไปยังสาธารณรัฐเกาหลีที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องใต้เงาเกาหลีเหนือ

ตัวละครหลักทั้งหมด 6 ตัว มีดังนี้

ช่วงชีวิตในประเทศเกาหลีเหนือ

“มีริน” เป็นหญิงสาวที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู คบหาอยู่กับจุนซาง สถานะทางครอบครัวจัดว่าเป็นชนชั้นล่างของประเทศ เพราะคนในครอบครัวเคยมีประวัติที่ไม่ดีต่อประเทศเกาหลีเหนือ ซึ่งรัฐบาลสามารถตรวจสอบประวัติของแต่ละคนหรือทั้งครอบครัวได้เนื่องจากว่า ประเทศเกาหลีเหนือมีระบบติดตามบุคคลทำให้สามารถรู้การกระทำและการเคลื่อนไหวของประชาชนในประเทศอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากครอบครัวของมีรินไม่เคยได้รับประโยชน์ใดๆจากรัฐบาล ถูกจัดให้อยู่ในชนชั้นต่ำ ครอบครัวของมีรินจึงไม่มีความจงรักภักดีต่อระบอบการปกครองของประเทศเกาหลีเหนือ

“จุนซาง” เป็นชายหนุ่มที่ได้รับทุนการศึกษาให้ศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศเกาหลีเหนือ ถือเป็นกลุ่มอภิสิทธิ์ชนของประเทศ เป็นคนที่มีอนาคตดี ร่ำรวย สถานะทางสังคมของครอบครัวเป็นชนชั้นสูงของประเทศ เขาคบหากับมีริน

“หมอลิม” เป็นหมอที่ได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลให้เข้าศึกษาในโรงเรียนแพทย์ สถานะครอบครัวเป็นกลุ่มคนยากจน หมอลิมเป็นคนเก่ง ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และมีจิตอาสาช่วยเหลือทำงานพิเศษ แต่ไม่เคยได้รับการเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถ เนื่องจากภูมิหลังของครอบครัวไม่เหมาะสมที่จะได้รับตำแหน่ง

“ไอล์ฮี” เป็นคนที่มีความคิดแตกต่างจากคนเกาหลีเหนือทั่วไป เนื่องจากมีความคิดเห็นไม่ตรงกับระบอบการปกครองของคิมอิลซ็อง เป็นลูกสาวของคูนนายซ็อง ไอล์ฮีแต่งงานกับผู้ชายเกาหลีเหนือ แต่มีชีวิตแต่งงานที่ไม่มีความสุข เพราะมักจะทะเลาะกับสามีและถูกทุบตีเป็นประจำ

“คูนนายซ็อง” เป็นแม่ของไอล์ฮี ในช่วงแรกมีชีวิตที่ดี มีหน้ามีตาในสังคม เคยรับหน้าที่เป็นอินมินบัน มีความจงรักภักดีต่อคิมอิลซ็องและปฏิบัติตามระบอบการปกครองของเกาหลีเหนืออย่างไม่ขาดตกบกพร่อง หลังจากที่ประเทศเกาหลีเหนือประสบกับเหตุการณ์อุทกภัยในช่วงปีค.ศ. 1990 คูนนายซ็องตกงานจึงทำงานทุกอย่างที่ทำได้ และทำการค้าขายซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายในเกาหลีเหนือ เพื่อเลี้ยงสมาชิกใน

ครอบครัว อาหารที่คุณนายซงทำเป็นประจำคือ ข้าวโพด และซังข้าวโพด รวมไปถึงใบไม้ใบหญ้าเอามาต้มให้ละเป็นโจ๊ก

“ฮยุก” เป็นเด็กเร่ร่อน ในตอนแรกมีครอบครัวที่มีหน้ามีตาในสังคม แต่หลังจากที่ประเทศเกาหลีเหนือประสบอุทกภัยพ่อของฮยุกถูกปลดตำแหน่งในพรรคแรงงาน ทำให้ไม่มีเงินเลี้ยงดู และไม่มีอาหารให้ฮยุกกิน พ่อจึงส่งให้ฮยุกไปอยู่ที่ศูนย์เลี้ยงเด็กกำพร้า ฮยุกเป็นคนที่มิสรีระไม่สมประกอบเนื่องจากขาดสารอาหารในวัยเด็ก

ชีวิตของตัวละครทั้งหกในช่วงที่อยู่ประเทศเกาหลีเหนือ ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในปี ค.ศ. 1990 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศเกาหลีเหนือขาดแคลนอาหารผู้คนอดอยาก และไม่ได้รับเงินเดือนจากงานที่ทำ จึงทำให้ตัวละครส่วนใหญ่พยายามที่จะเอาชีวิตให้รอดจากเหตุการณ์ครั้งนั้น โดยการหลบหนีออกจากประเทศเกาหลีเหนือ

ช่วงชีวิตในประเทศเกาหลีใต้

“มีรัน” ระบบการศึกษาของเกาหลีเหนือไม่ยอมรับความรู้ที่มีรันได้เรียนมา จึงทำให้มีรันต้องเข้าเรียนปริญญาตรีทางด้านครุศาสตร์อีกครั้ง และมักจะได้รับเชิญให้เป็นผู้บรรยายเรื่องระบบการศึกษาของเกาหลีเหนือเป็นประจำ ภายหลังได้แต่งงานกับผู้ชายเกาหลีใต้ และมีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น

“จุนซาง” การศึกษาและความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของจุนซางไม่เป็นที่ยอมรับในเกาหลีใต้เช่นเดียวกับมีรัน เพราะสิ่งที่เขาได้เรียนมาล้าสมัยไปสำหรับเกาหลีใต้ กลายเป็นคนไร้อนาคต ทำงานเป็นคนปั่นจักรยานส่งอาหาร ถูกกดค่าแรงและเป็นคนชั้นล่างของประเทศเกาหลีใต้

“หมอคิม” เริ่มต้นเรียนแพทย์ใหม่ในช่วงอายุ 40 ปี เนื่องจากปริญญาแพทยศาสตรของเกาหลีเหนือไม่ได้รับการยอมรับในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี และคำศัพท์ที่ใช้ในทางการแพทย์ล้วนเป็นภาษาอังกฤษ จึงไม่คุ้นเคย เพราะหมอคิมเคยเรียนแต่ภาษารัสเซีย

“โอีคฮี” มีอิสระมากขึ้น แต่ก็ต้องทำงานหนัก เพราะเป็นหนี้ เนื่องจากนำเงินไปจ่ายค่าจ้างให้กับนายหน้าที่พาคณนายซงผู้เป็นแม่หลบหนีข้ามประเทศ

“คณนายซง” ทำงานเป็นแม่บ้าน มีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถเก็บเงินไปเที่ยวทั่วประเทศเกาหลีใต้ และช่วงชีวิตในประเทศเกาหลีใต้ ได้เข้าร่วมประชุมที่ต่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมีอิสระภาพและ

ตั้งใจว่าจะใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า คุณนายของแต่งงานทุกวัน รวมไปถึงทำศัลยกรรมตาด้วย อย่างไรก็ตาม คุณนายของก็ยังคิดถึงช่วงชีวิตที่อาศัยอยู่ในเกาหลีเหนือ คิดถึงมิตรภาพที่ดีของเพื่อนบ้าน และนึกถึงสวัสดิการการรักษาพยาบาล

“ฮยุก” ทำงานหลายอย่าง เช่น ส่งไอศกรีม และไปสมัครเป็นนักมวยแต่ถูกปฏิเสธเนื่องจากสรีระไม่สมประกอบ ในช่วงแรกไม่ค่อยชินกับมารยาทการทักทายของคนเกาหลีใต้ จึงรู้สึกอึดอัด ภายหลังมาสมัครเรียนด้านประวัติศาสตร์และธุรกิจในกรุงโซล

ตัวละครทั้ง 6 ตัว ในช่วง ที่อพยพมาประเทศเกาหลีใต้แล้วนั้น ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในเรื่องของปัจจัยสี่ อาหาร ที่พักอาศัย มีเงินใช้ และทุกคนมีอิสระในการใช้ชีวิตมากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตามตัวละครบางตัวยังรู้สึกไม่พอใจกับสถานะทางสังคมของตัวเองในเกาหลีใต้ เช่น จุนซาง นักศึกษาระดับชาติเคยได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากรัฐบาลเกาหลีเหนือ มีอภิสิทธิ์เหนือคนอื่น ได้รับการยกย่องเชิดชู แต่เมื่ออพยพมาเกาหลีใต้แล้ว จุนซางเปรียบได้กับคนไร้ค่า เป็นคนไม่มีความรู้ เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ไม่ยอมรับการศึกษาของประเทศเกาหลีเหนือเนื่องจากล้าหลังไปมากสำหรับยุคปัจจุบัน

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยมีผลสรุปดังนี้

ลัทธิจูเซที่เป็นพื้นฐานในการปกครองประเทศเกาหลีเหนือโดยคิมอิลซอองมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวเกาหลีเหนือทุกด้าน เช่น การปกครองบ้านเมือง จะเห็นได้ว่าประชาชนไม่มีสิทธิหรืออำนาจใดๆ ในการต่อรองกับรัฐบาล รัฐบาลควบคุมกิจการทุกอย่างภายในประเทศและทำให้เกิดชนชั้นวรรณะทางสังคม เช่นการ ตรวจสอบภูมิหลังของประชาชนก่อนที่จะจัดหาที่อยู่ให้ ในเรื่องของการศึกษา เกาหลีเหนือได้ใช้วิธีการปลูกฝังประชาชนให้บูชา เชื่อถือ เคารพคิมอิลซอองและพรรคแรงงาน รวมถึงการปลูกฝังประชาชนผ่านการศึกษาให้เกลียดประเทศศัตรูอย่างสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ประเทศเกาหลีเหนือยังเต็มไปด้วยความลับ เห็นได้จากการจัดตั้งกลุ่มคนให้เป็นอินมินบัน หรือสายลับ ที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลและนำมารายงานต่อหน่วยงานกลาง เพื่อให้รัฐบาลกำจัดหรือลงโทษผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับคิมอิลซออง

ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องแสดงให้เห็นถึงความไม่มีอิสระในการใช้ชีวิต และมีข้อจำกัดมากมายในสังคม หลังจากประเทศเกาหลีเหนือเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในช่วงปี ค.ศ 1990 ทำให้ประเทศเกาหลีเหนือเกิดวิกฤตการณ์ความอดอยากขึ้น ประชาชนถูกไล่ออกจากงาน และไม่มีการแจกจ่ายอาหารจากรัฐบาล

เช่นเดิม ทำให้ประชาชนล้มตายไปหลายแสนคน ส่วนคนที่มีชีวิตอยู่รอดก็แสดงให้เห็นถึงความกดดัน ความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ในช่วงที่ตัวละครอพยพมาเกาหลีได้นั้นแสดงให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอิสระในการใช้ชีวิต ตัวละครได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลเกาหลีใต้ไว้สำหรับตั้งรกราก แต่ตัวละครชาวเกาหลีเหนือบางตัวได้รับความกดดันจากสังคมเกาหลีใต้ เช่นการกดขี่ในเรื่องของค่าแรง โอกาสในการทำงาน และการศึกษา ความรู้ที่ตัวละครได้ร่ำเรียนมาตั้งแต่ตอนที่อยู่ในเกาหลีเหนือนั้นถ้าหลังจากไปมากตัวละครจึงไม่ได้รับการยอมรับทางการศึกษาในประเทศเกาหลีใต้

บรรณานุกรม

โหมยิต ทิพย์เทียมพงษ์. **ไขปริศนาอาณาจักรสนชยาเกาหลีเหนือ**. กรุงเทพฯ : ก้าวแรก. 2555.

คำรงค์ ฐานดี. **สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี เรื่องการเมืองเกาหลี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2536.

บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์,สุดา มั่งมีดี และอุไรวรรณ นอร์มา. **ฝ่าบัลลังก์จักรพรรดิโสมแดง**. กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์. 2555.

พลพาดา. **คิมจองอิลมหาบุรุษหรือจอมเผด็จการ**. กรุงเทพฯ : อนิเมทกรุ๊ป. 2555.

ภัทรี ภัทรโสภสกุล. (2551). “การรวมเกาหลีในยุคหลังสงครามเย็น.” สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภูวดล ทรงประเสริฐ. **ประวัติศาสตร์เกาหลีใหม่**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2521.

อังคีร์ส เจริญราษฎร์. **เยือนแผ่นดินโสมแดง**. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น. 2523.